

# IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

**Szerkesztői szállás és kiadó-hivatal:**

molnár-utca, 14. sz. a.

Szerk. iroda: váci utca, 19. sz. 2. em.

**Előfizetési feltételek:**

Posten háhozhorzással, valamint vidéken postai szétküldéssel egész évre 16 frt., fél évre 8 frt., negyedévre 4 frt.

Megjelenik e lap vasárnapokat és ünnepeket kivéve mindennap.

Hirdetések háromszor hasábozott soraért vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bélyegdj számitatik.

**Előfizetni lehet:**

apríl—júniusi 3 hónapra 4 ftal.

apríl—szeptemberi 6 hónapra 8 ftal.

apríl—decemberi 9 hónapra 12 ftal, a. e.

Pest, márc. 19.

(L—y.) Igen kellemes látvány a kath. publicista előtt. — hogy az európai sajtó azon közlönyei közt is, melyek vagy tudatlanság- vagy gyűlöletből a pápaságot elavult s megsemmisítendő intézménynek tartják: egyes esetekben vannak elfogulatlanok.

Antonelli bibornok válaszejgyezékéről, melynek ma folytatását, holnap pedig befejezését adjuk, sok pápagyűlölő ujság is bevallja, hogy ha Thouvenel ámtásig megkapó dialecticával tudta az maga híres sürgönyeit fogalmazni: Antonelli az őszinteség-, nyíltság- s határozottságra nézve páratlanul, az okoskodás erejére nézve pedig megcáfolhatatlanul tudott válaszolni. Addig is míg az angol sajtó véleményét is megtudjuk, megismertetjük egykét szóval, mikép fogadta a pápa külügyminiszterének ezen okmányát a kath. sajtó.

A szellemdús és ritka-bátorságu *Armonia*\*) így kiált fel: „Nektünk szívünkbből hálálkodunk s áldanunk kelle a francia császári kormányt, hogy közzétévén a francia sürgönyt, sikerült oly válaszkormány közzétételel előidéznie, mely me-

\*) Ritka bátorság kell arra, hogy az Arm. mindennap csipősz vezéreikkel irjon Cavour ellen, ott, ahol Cavour lakik és uralkodik. Csak egy hét előtt is az *Armonia* ilycimű vezéreikkel adott ki: „Cavour vakmerősége a sz. szék irányában a vastag tudatlansága az isteni dolgokban.“ Cavour épen nem nyomja el az *Armonia*-t, hanem érdemesnek tartja saját közlönyében, az *Opinione*-ban védelmezteni magát. Azt, hogy Turinban a kath. sajtó is szabad, az *Armonia* élete főnön tanúsítja.

morandumként fog fönmaradni a diplomatia történetében, s magában is elegendő volna, hogy Antonelli bibornok nevét halhatatlanná tegye.

„A pápai jegyzék első becses tulajdonai közé az előadás őszintesége tartozik, mely ma nap már ritkaság a diplomatiában; továbbá a logicának ellenállhatlan ereje s a beszéd csodálandó mérsékeltisége.

„Antonelli bibornok sok dolgot mondhatott volna még el Thouvenel urnak, melyeket hallgatással mellőzött, és sokat, amit mondott még nagyobb erővel és élénkséggel adhatott volna elő. Ő azonban megelégedett annyit hozni fel a tények- és okmányokból, amennyi elég arra, hogy igaza legyen; a többit ellenese lelkesmerettségére és a journalistákra bízta. Mi fönartjuk magunknak — végzi az *Armonia* — hozzáadni a kérdéses okmányhoz a tények azon hosszú sorát, melyet Antonelli bibornok hallgatással mellőzött.“

Ezen tájékoztatás után olvassuk tovább Antonelli választát:

## Antonelli bibornok válasz-sürgönye Thouvenel febr. 12-ki jegyzékére.

(Folytatás.) Azonban egészen távol legyen, mintha ezen emberek a népet tették volna, értem a becsületet, erkölcsös és keresztény népet; legkevesebbé tartozott pedig ezen emberek közé a föld népe. Az igazi nép leirhatatlan örömmel s ezereknél tódult a szentatya elé, midőn ő szentsége azt nem egészen három év előtt meglátogatta. Első eset-e az, hogy e néposztály, mely valójában a roppant többséget képezi, oly párt által engedti magát használatni, mely száma csekélységét vakmerőséggel pótolván, gyakran véletlen körülményeket használva föl uralma fölölására? Nem láttuk-e Európá más országai-ban, mikép engedte magát a népség becsületet és békés része hasonló módon elnyomatni? Nem épen dicseretes tulajdonaiából következik-e ez?

Ugy látszik, a főnebbi sürgöny mindezen körülmé-

nyeket nem vette kellően számba, midőn állítatik benne, hogy egyedül az ausztriaiaknak Bolognából történt kivonulásának ténye által „a népség függetlennek érezte magát anélkül, hogy különös izgattatásra lett volna szüksége.”

Az igazság az, hogy a pépség, mint minden hasonló esetben, keveset vagy semmit sem tudott a dologról. Miután azonban az ausztriaiak rögtön kivonulása után a város minden katonaság nélkül maradt, e hatalmat azon párt, mely, megelőző üzemek folytán tökéletesen szervezve vala s a hadviselő hatalmak egyikének proclamatioja által még inkább fölbátorított, kerítette kezére s uralma alá bajtá az igazi népet, mely, mondhatatlan kárára és nem kevés szenvedéssel még mindig alatta vagyon. Talán nem túlzás azt állítani, hogy másutt is, ha a helyőrség a fővárosból hirtelen kivonulna, bizonyára ugyanaz történne ami Bolognában, anélkül, hogy az ily eseményből következtetni lehetne, hogy az addigi kormány rossz volt, és hogy a kormányozók képtelenek.

Hasztalan volna itt azt vizsgálni, minő okból vonultak ki az ausztriaiak Romagnából. Elég arra emlékeztetnünk, hogy Napoleon hereg egy jelentésben, melyet givói főhadiszállásáról, jul. 4-én ő fölsége — a császárnak tőn, először is azt jegyzi meg, hogy az ötödik hadtest Toscanában alakítá meg magát s a többi közt „azon földadata van, hogy a francia zászlónak a romagnai határokon való jelenléte által az ausztriai kormányt a pápai államok semlegességének szigorú megtartására kényszerítse.” Azután hozzá teszi, hogy „az ő ötödik hadtestének jelenléte és az osztrák sereg ellenében megindulása ez utóbbi oly élénk aggálylyal tölté el, hogy az sietve hagyta oda Anconát, Bolognát s egymásután az összes állomásokat a Po jobb partján.”

Habár az imén nevezett párt, ígéretek és buzdítások által, pénzadományozás és más ezer eszközzel, melyek szakadatlanul Piemontból hozzá átvivárogtak, meg is erősítették, mégis azon nap, midőn a hatalmat magához vonta, oly csakély vala számra nézve, hogy alig néhány száz csatlakozót leheté Bologna piacán egybe gyűjteni. Igen, midőn ezen embereket a pápai címerek levételére a középületekről fölvinni kelle, Pepoli marquis kénytelen nyilvánítani, hogy ez azért történik, hogy e címerek lehető meggyaláztatás ellen biztosítsanak, habár akkor még senki sem gondolt e merényre.

A lázadás kívülről készítettet elő, s kitörése után is onnan nyert támaszt, melyre szüksége volt, hogy fűntartsa magát. Hadikészületeket, pénzt, katonát, ügyvezetőket, mindent kívülről kapott.

Ezen ügyvezetők közt ugyanazon Migliorati mint a négy legationnak egyik intendansa működik, kiről már szólottunk. Mindezekben nem vett részt a népség. Azon arányban mint ötvenkilenc hatvanhoz van, tartózkodtak a választásokban való részvételtől. Mindenféle faggatásoknak ki voltak téve: még a jog is megtagadtattott tőlök érzületeik nyilvánítására. Fenyegetések, bezáratások, gunyolódások, minden lehet eszköz, melylyel csak egy győzedelmes párt élhet, fölhasználtattott.

Ha figyelemre méltattatik volna e tények, bizonyára nem lehetett volna állítani, hogy a romagnaiak minden igaztatás nélkül és mintegy, észrevétlenül tették magukat szabaddá. A tényekből magukból mindenki beláthatja, vajjon a pápai vagy más kormány felelős-e az ama tartományokban kitört lázadásért.

Távol vagyok tőle, hogy a francia fegyvereket vádoljam és még kevesebbé Franciaországot, mely a sz. széknek és az egyháznak oly kitünő szolgálatokat tett; azonban még sem hallgathatom el, hogy Excellentiádnak „a tények ama logikai következetességét” ne idézem emlékezetébe, melynél fogva a franciák császára utolsó

levelében „egy bizonyos felelősséget az Ausztria ellen viselt háboru által Olaszországban előidézett mozgalmakra nézve nem bírhat el magától.” Nem lehet-e, e következmények közé a négy legationban történt lázadást is számítani?

De bármily legyen is a történet szerencsétlenségnek oka, a szent atyának: vagy kormányának kell-e tulajdonítani a dolgok szánandó állásának tartamát? A többször érintett sürgöny ezt látszik akarni. De midőn Exciád azt átolvasta, bizonyosan azonnal föltűnt amaz állítás szembeálló berdesége. Kinek keblét dagaszthatja sovább vágy, mint ő szentségeét, végét látni már ezen feszültségnek, mely alattvalói harmadrészenek annyi szerencsétlenséget, az egész kath. kereszténységnek annyi bánatot, és az egyház fejének oly mély fájdalmat okozott?

Ha tehát ő szentsége megtagadja is hozzájárulását a javalt egyezkedés: eszközök egynemelyikétől, ezen körülmény magában újmatatás legyen inkább arra nézve, hogy ezen egyezkedési eszközök ellenkeznek egy elvvel, mely magasabban áll, mint az ő szívének szertetteltjes vonzalmi és a világnak többé-kevésbbé helyes itéletei.

De minők a javalt eszközök az egyház helyreállítására az egyházállamban, melyeknek visszautasítása miatt az utóbbi nyolc hónapnak mozgalmairt s a még tán bekövetkezhető borasabb eseményekért a szent atyát akarják okolni?

Az érintett sürgöny fölemlíti azon előnyöket, melyekben a mostani császárság Franciaországban az egyházat részelteté; fölhozza a gyermeki tisztelet azon bizonyítékait, melyeket a császár a sz. atya irányában tanusított, érinti azon nemeslelkű készséget, melylyel a francia fegyverek visszahelyezék a pápát trónjára, valamint elősorolja azon előnyöket, melyek a távol Kokinsina és Sina ellen küldött expeditiókból az egyház számára háromlani fognak. A sz. atya a legbensőbb gerjedelemmel viseltetik a francia császár és azon nemes nemzet iránt; és megjegy: endő azon gyöngéd gondosság, melylyel a sz. atya mindig kereste és keresi még most is az alkalmat a császár és Franciaország iránt tanusíthatni elismerését a tett nagy és a még várandó nagyobb szolgálatokért. Ennek elég bizonyítéka, a többit nem is emlitve, a multévi junius 20-kán a consistoriumban tartott allocutio, valamint ugyanazon évi márc. 11-kén a francia és osztrák követekhez intézett dipl. jegyzék, mely magában foglalja az avégre tett egyezkedéseket, hogy megszüntetésére azon hasznos támogatásnak, melyet a francia és osztrák csapatok a pápai területen nyújtottak, bizonyos határidő tűzessék ki.

Azonban mindenki belátja, hogy ez semmi viszonylatban sincs a legalkalmasabb eszközökkel, az adott nyilatkozatok szerent, az egyház örökségének épségét helyre állítani. E legfőbb célra vonatkozólag, a mult oly visszaemlékezéseket idéz elő, melyek annak létesítéséhez az utat egyengethetik; ellenben a jelenkor a tetters támogatások mégtagadását mutatja föl. Annak, ki segílyt akar hozni, nehézségeket gördítnek eléje; káros halogatásra kényszerítettünk; engedelmesség tanácsoltatik oly embereknek, kikről előre tudatik, hogy nem fogják magukat alávetni; reform-javaslatok tétetnek, melyeket a szent atya mielőtt elfogadhatna, Isten előtt meg kelle fontolnia; terveket közölnek csak részbeni lemondásra, melyeknek elfogadása épen nem áll a pápa hatalmában.

Minthogy a sürgöny, főkép arra támaszkodik, amit minden kiegyeztetés visszautasítása előleges elhatározásának nevez, szükséges, hogy én egy pillanatig itt megállapodjam.

Miután itt nem a népségről, hanem csak egy párt-

ról van szó, mely e szavat „reform“ mindenkor csak arra használta s jelenleg is használja, hogy terveit kivesse, tudni fogja Excellentiád, minő szánandó befolyást gyakorol azon pártnál, ama tudat, hogy részén idegen hatalmasságok állanak, kik igényeit pártfogják és azok létesítésére hathatósan közreműködnek.

Az ebből származó következmények egyike az, hogy a bílszke törekvések ápolatnak és hogy a reformok utáni vágy egyre mértéktelebb lesz, melyek e pártfelekezet kezében csak eszközül szolgálhatnak mindig újabb követelésekre, s elvégre saját fejedelmöknek a fölségiségből való kivetkeztesére haladnak. Erésben fájdalmas tapasztalást kelle a szent atyának szereznie. Kevés fejedelem hasonlítható vele egybe, mi a bőkezűséget illeti az engedményezésekben, de tán egynek sincs is annyi oka mint neki a visszaféléseket fájlni, melyek saját és az engedmények kárára történtek.

Egyébiránt, ha még néhány hóval ezélt lehetéges volt, magát afülött áltatni, hogy reformok és engedményezések által Olaszország különféle államaiban a béke helyreáll, jelenleg az ily áltatás már lehetetlen, miután ama párt hangosan kinyilatkoztatta, mint ez az ugynevezett bolognai kormány emlékiratában, valamint egyik főizgató minapi iratában történt, hogy ötlet semiféle reform sem elegendi ki, s csak is az egyház világi hatalmának tökéletes megsemmisítése lehet az. Lehet-e ilyérzelmi emberekkel tisztába jóni javítások által?

Mindezek dacára a szent atya a francia kormány által tett reform-ajánlatokat nem vetette el, sőt azokra hajlandónak nyilatkozott, azon föltét alatt mégis, hogy ezen reformok, saját lelksmeretével és alattvalóinak valódi érdekével megérthetők legyenek. Thouvenel ur előtt nem lehetnek ismeretlenek a pápai kormány és a francia követ közt folyt értekezletek, szintén ismernie kell azt, mi érésben határozatba ment. Hogy ezzel a csász. kormány meg volt elégedve, kiderül egy részt Walewszky grófnak Excellentiádhoz intézett nyilatkozatából, mely multévi okt. 31-én kelt 1367. szám alatti sürgönyében látható, másrészt a francia kormánynak még néhány hónap előtt nyilránított sürgyéből, hogy ezen reformok haladéktalanul tétessenek közzé s érvényesíttessenek. Az okok, melyekből a szent atya magát kötelezettnak hitte, ama lépést addig késleltetni, míg a fölkelő tartományok a törvényes rendhez vissza nem térnek, senki előtt sem lehetnek ismeretlenek.

Ellenkezt tenni nem egyezett volna meg méltóságával, valamint nem felelendett meg a kitűzött célnak; mert egyrészt úgy tűnt volna föl, mintha az engedményezések inkább egy hatalmas befolyásnak, mint szabad akaratnak lennének eredménye, másrészt ama veszély forgott volna föl, mintha az ajánlat gögessen visszautasították. A francia kormány, mely ezen okok föntosságát belátta, Excellentiáddal tudatá akkor, hogy nem sürgeti azt, továbbá is, valamig a körülmények más állást nem parancsolandnak, mi egyébiránt alig bihető. Mindenesetre ama reformok nyilvánítása nem vala hathatós eszköz a lázadókat Romagnában, kik az ugynevezett memorandumban valódi ohajtásukat tudatták, lecsillapítani s az engedelmségre visszavezetni. (Vége köv.)

### A Maros mellől.

T. Szerkesztő Ur! Nem is képzeli Ön, mennyire fölbátorított, midőn azt írta, hogy „okoskodásaimnak“ ezután is helyet adand lapjaiban. Ugyanazért nagyon is jó, hogy vörös kréta van a kezében; mindjárt körmége tűthet a vidéki okos-

kodónak, ha a nagyvárosiaktól eltérőleg mer okoskodni.

Tagadni nem lehet, hogy III. Napoleon föltünésében valami titánszerű van és a civilizált és pogány világra való befolyása akkora, mekkorával előtte alig birt koronás fő. S e nagyságából semmit sem von le az, hogy annak egy részét a közlekedési eszközök óriási haladtának és azon körülménynek köszöni, miszerént a szabadelvűséget és haladást pártoló, mert már mindennütt többé kevésbbé szabad sajtó benne kedvelt eszméinek hordnokát látja. Azonban, eltekintve attól, hogy ily nagy szerepet csak is a francia nemzet élén képes játszani, ne feledjük, hogy minden nagyságnak két veszélyes ellensége van, t. i. a mindennapiság és az, hogy földi, hogy emberi. Az első még az örök becsesél bíró művészeti remekkekhez, sőt a természet örökségszerű csodáihoz is tapad, melyeken csak kevés műértő talál mindig újat s csodálni valót; a másodikat már maga a tisztelt szerkesztő ur észre vette Napoleonban, midőn azt állítja, hogy ez „ha pápaüldöző politikája folytán *dynastiáját* komolyan *veszélyeztetni látja*, könnyen fog találni módot az egész kath. világ aggodalmainak kellő lecsillapítására.“ Tehát csak ekkor? Igy valóban eltér fölfogásunk és mégis találkozik is. Egyik rugója tehát Napoleon tetteinek, dynastiájának szilárdítása. De mi épen oda látjuk fejlesztetni a dolgokat, hogy Napoleon ez érdeke ép akkor lesz veszélyeztetve, ha a pápát kiméli. Hisz arra Ön is emlékezik, hogy Napoleont addig, míg a többi uralkodók megnyerése végett a reactio értelmében működött, záporoként környézik az életveszélyek. Most azoktól nyughatik: de meddig? Erre felesleges a válasz.

Hazánk egyik lapja Napoleont századunk sphynxének nevezé, és ebben igaza van; mert jelleme, eljárása, minden benne rejtély. Azonban nem kell feledni, hogy nincs oly rejtély, melynek megfejtésére két kulcossal nem bírnánk. Az

\*) Igen, de ő kimélheti, megvédheti, megerősítheti a pápaságot anélkül, hogy az általa világba szört nagy eszmék, a népeket megnyerő további pártolása - s érvényesítéséről lemondana. Mi neki az a romagnai miniszterium, ha mindjárt rokona is gróf Popoli! Szardínia tölte veszi utasításait. Neki tehát csak oda kellene sétáltatnia Vaillant-Lombárdiából Bolognába; ott ez barátságosan mulatna s ugy látna egy hónap alatt, hogy a nép érzületei szerént újabb szavazást kell rendezni, mely, hogy ő szentsége javára títne ki, arról az öreg Vaillant előre is kezeskednék. *Mazzini et consortes?* — ezeket Napoleon csak akkor fogná kielégíteni, ha egész Olaszhonból Mazzini elnöksége alatt socialisticus köztársaságot csinálna, aztán maga is leköszönne és Franciaországban is köztársaságot kiáltatna ki. Ezeket tehát Napoleon, bármily eszmákat pengessen, soha sem fog megnyughatni. Miért? mert Mazzini és társai el nem tudják felejtetni, hogy 1849-ben Rómából francia szuronyok bolygatták ki őket. Szerk.

egyiket a multnak tanulmányozása, a másikat a lélektan nyújtja.

Sokan Napoleonban, dacára minden rendkívüliségének, olyan embert látnak, kinek fő iránya házát megalapítani. Mások, és ide tartozik a könnyen remélők igen nagy serege, benne mindenféle népek szabadítóját pillantják meg, ki akkor is csak javukra tesz, mikor kijátszsa, és azért igen hajlandók még oly tetteit is jóra magyarázni, melyeket másokban — és joggal — megbélyegeznek. Szélső mindakét eljárás. In medio tutissimus ibis. Dynastiájának megszilárdítása, szellemének önzete, az emberiség szebb és nemesb érdekeinek létesítése, a francia nemzet érdekei: mindezek vegyítve hajtják Napoleont. Ha ezeket úgy sikerülend a roppant nehézségek özőnében egyeztetni, hogy mindeniknek elég legyen téve, akkor a történelemben oly helye leend, mely eddig üres volt, s a legkésőbb kor is melegedni és gyöngéden lágyulni érzendi szívét, nevének hallatára. De ez alig ha megtörténhetik. Az események kérlelhetlen logikája mindig a két szélsőségre viendi. Vagy csupán önérdéke ragadandja magával, és akkor rája is azt fogják mondani, mit *Berzsenyi* I. Napoleonra mondott; vagy új vihart támasztand Európára, mely őt is eltemetendi. És az emberiség? Mig első esetben csalódásából fölbredve megtanul phantomok után nem indulni, második esetben pedig azon meggyőződésre jut, hogy non datur saltus in natura, egy lépéssel mégis előbb haladott lesz. És a pápaság? Új fényben hirdetendi, hogy e szép intézmény még mindig világítótorony a forrongó világnak közepette, mely a civilizatiót nem csupán a népvándorlás \*) korában menté meg.

### LEVELEZÉSEK.

..... A **Barcságból**. A brassói oláh lap „*Foata pentru Minte, Anima si Literatura*“ című mellékletének idei 8-dik számában *Luetchi Leontin* abrudbányai járásfőnök febr. 11-én tartott azon lelkes beszédjét hozza, melyben a nevezett főnök 18 községnek képviselőit egy, ama járásban föllállandó gymnasium érdekében föllelkesíteni törekszik. A képviselők határozata még nem tudatik.

Már 1856. pendtité meg ez eszmét a lelkes *Luetchi*; de minden siker nélkül. Terve akkor nem csak a földnép indolentiáján, hanem azon nehézségen is tört meg, melyet azon körülmény szült, hogy a gymnasium alapítását az egyesültek és nem egyesültek számára és erején egyaránt szándékozták létesíteni. Hazánknak egy délre fekvő nagy városából egyházi veto érkezék, mely az ügyet eltemeté. S itt egy forradalom előtti — ha tetszik — iskolai adoma jut eszünkbe. M.... nem egyesült görög püspök a szebeni kath. gymnasium tanárait, valahányszor udvarlására mentek, zsebeiket mindenféle édességekkel jól

\*) Érti-e t. munkatársunk, miért használtunk itt más kifejezést?

Szerk.

megtömvén, így hocsátá el: „No aztán ifjaimat csak szorítsák reá, hogy Önök hittanát is tanulják; a négy pontot, melyekben külföldiülünk, majd beléjük verem én. Alapos keresztényekre van szükségem.“ És ez elve kifolyása vala az is, hogy néhány növendékparját a bécsi görögnyelvű növeldébe küldeni sem rétegett. Vajjon nem volna-e célszerűbb most is a kath. gymnasiumokba járó nem-egyesült tanoncokat a hittan hallgatására is bocsátani, mint elnézni, hogy nyole éven át saját, theologiát nem végzett papjoknál a kátét mellett maradvan növeljék az indifferensnek számát? Azonban — noha illetékes forrás után mondjuk el ezt — térjünk vissza az abrudbányai szónokhoz.

Ez figyelmeztetve hítsorsosait, miszerént azon körülményt, hogy az oláh nemzet, számához mérve, legkevésbé értelmiséggel bír, az iskolák hiányának tulajdoníthatni, ama gymnasium ügyének fölkarolására azon indokból is véli fölszólítandóknak, minthogy ama köves, hegyes vidéken, hol a földmívelést nem folytathatni, csak az ipar által lesz megszerezhető a mindennapi kenyér. Hallgatóinak a sok teher- és adóból netalán veendő el-levetetésére azzal felelt, hogy nem is célja őket a tekintetben valami új teher elvállalására buzdítani. Csak azt ohajlja, szánják az 1854-ben befizetett kölcsön kamatainak egy részét az iskolának céljára, míg azokból oly tőke alakul, mely a gymnasium létesítésére elegendő leend. És ezt 10 év alatti létesíthetőnek reményli. Főnebb mondók, a községek határozata még nem tudatik. Mihelyt megtudjuk, megirandjuk, addig is ohajtván, bár több ily mozzanatról, különösen a népiskolák terén és az illető egyházi hatóságtól kiindulról lennének képek referálai.

### POLITIKAI MOZZANATOK.

**Francia- és Olaszország.** *Nápolyban* folyóvást tartanak a befogatások. *Villamarina* szárd követ házát igen örzik. Ő azonban nem sokat törődik vele. Egy este későn térvén haza, háza előtt egy rendőrhivatalnokot pillant meg, ki épen háromszinti kőkardákat szórt szét. A követ reá rohant és pálcajával jól elpálholta. Másnap jelenté a rendőrségnek, hogy cselédjeit föl fogja fegyverezni, és ha még ily kísérletek történnek, ő ráldvet az ügynökökre. Anglia és Franciaország miniszterei előterjesztéseket tevén a befogatások ellen, azon választ kapták, hogy ezeket a háromszinti kőkardák szétszórása okozta. A *Corr. Bullier*\*) szerént, Nápolyban új bonyaldalmaktól, sőt háborútól tartanak.

*Savoya* annexiója tehát, amennyiben Franciaországtól és Szárdinától állg, kicsinált dolog. Annyi való, hogy népszavazás és tekintetben nem fog történni. A közelebb választott hatóságok fognak pro forma szavazni. A király ezután átengedi Savoyát: Savoya, mint már külföldi, két megyéből álland: Chambery és Annecyből; Schweiz üres kézzel marad. A császár aztán egy köriratban értesíteni fogja a többi nagyhatalmakat az eseményről és ezenkívül *Victoria* királynőnek is különösen irand. Ez mind el van határozva, csak a végrehajtás napját nem tudjuk meg.

Chambery és Annecy tartományok kormányzói nyilatkozványt hocsátottak a savoyai néphez, melyben ennek jelentik, hogy a szavazatképes polgárok legközelebb egybe fognak hivatalni szavazni a fölfölt: vajjon Szárdinához kapcsolva akarnak-e maradni, vagy Franciaországhoz csatlakozni, Schweiz-ről egy szó említés sincs a proclamatióban.

Minthogy a római egyetem tantermei közelebb egészen üresek voltak, Altieri bibornok magához hívátá

a tan...  
mőkr...  
gő a r...  
tak. T...  
te...  
meg a...  
bir vé...  
zett p...  
A bib...  
továb...  
őten a...  
s így...  
zélet...  
telt fej...  
tét; d...  
bőveb...  
csanat...  
mélk...  
gatta.

rinba...  
sínget...  
Franci...  
közji...  
igényt...  
tényt...  
igen s...

küldött  
Brazil

M...  
cias. A...  
kormá...  
beszél...  
got k...  
mind...  
lábon...  
sére s...  
gyjel...  
gyako...  
történ...  
jártat...

zadás...  
határo...  
keleme...

szétlá...  
közölt...  
történ...  
ben m...  
sérték...  
érkeze...

M...  
tárgya...  
azt his...  
a páris...  
nak. A...  
vívén...  
egysé...

A...  
alkalm...  
azon n...  
lelki a...  
kalom...  
— így...  
hoz for...

t csak szo-  
négy pon-  
erem én.  
elvé kifo-  
it a bécsi  
it. Vajjon  
simumokba  
tására is  
ját, theo-  
maradva  
noha il-  
vissza az

azon kö-  
e, legke-  
tulajdo-  
ára azon  
na köves,  
tni, csak  
kenyér,  
endő el-  
e tekni-  
sok azt  
kamat-  
kból oly  
endő le-  
Fűnebb  
tik. Mi-  
rán, bár  
terén és  
épeksek

olyrást  
házat  
y este  
alukot  
t szét.  
fásnap  
egyve-  
vet az  
előter-  
kap-  
zórása  
ponyo-

ciaor-  
való,  
A kö-  
vazni.  
ár kü-  
nyből;  
írítat-  
mény-  
rand.  
apját

nyzői  
nyben  
köz-  
ajjon  
fran-  
lítés  
lebb  
vátá

a tanárokat, tanácskozni, mit tegyenek. A bibornok szemékre lobbantá a tanároknak, hogy nem örködtek eléggé a rend fölött, mielőtt a fegyelem kötelekei megláztak. Tirrani püspök, a hittani kar idősbje, azal mentegette társait, hogy a rendtelenség hirtelen állt be; mások meg azt hozták föl, hogy az egyetem egyáltalában nem bír végrehajtási hatáskörrel. Van ugyan egy ugynevezett pedellusa, de ez kiválólag kapus-szolgálatot tesz. A bibornok ezután tanácskozni kezdett a tanárokkal a további rendtelenség megelőzése fölött. Mintegy huszonötven szóltak; de mindannyian más véleményben voltak, s így semmit sem határoztak el. A bibornok azonban közelebb, leveleket kapott, melyekben sok tanuló sajnálattal fejezi ki tetteiért, és megbánja illoyalis magaviseletét; de adott szavuk nem engedi, hogy a mozagalomról bővebb fölvilágosítást adjanak. Maguk részére különböző csánatot, és nyolc társuk szabadon bocsátatását remélik. — E kérés teljesítését a tanárok többsége támogatja.

Thouveneltől ismét egy új jegyzék érkezett Turinba. A császár kormánya elhárítja magáról a felelőséget azon politika következményeiért, melyet Szárdinია Franciaország ellenére követett az által, hogy a nemzetközi jog ezen kérdésében az általános szavazást veszi igénybe. A francia kormány elfogadandja a bevégzett ténny, de a felelőséget Szárdiniára ruházza. A jegyzék igen szelíd hangon van szerkesztve.

*Párisból írják, hogy minden kath. hatalmasság óvatást küldött oda a pápai jogok érdekében. A legutóbbi nyilatkozat Brazíliából érkezett.*

Milanói tudósítások szerint, a hangulat igen harcias. A közel jövő véres eseményeket rejt méhében. A kormány, mindent elkövet, hogy az eseményekkel szembeállhasson. Mindentlőt igaz, szeretlet, mintha a világot kellene sarkából kifordítani. A korosztályok már mind beszóltaták, a hadsereg nemokára tökéletes hadilábon álland. A hadsereg élelmi szükségletének fedezésére szállítottak vannak kiírva. A fegyvertárakban éjjel, nappal dolgoznak; az újonok szorgalmasan gyakorolhatnak, szóval oly nagy mérvű előkészületek történnek, mintha néhány hét alatt megkezdének a hadjáratát.

Párisban azt hiszik, hogy közelebről két nagy lázadás hírét fogja hozni a távirta. t. i. a Görögországgal határos török tartományok lázadásának és a nápolyi fölkelésének híre.

Egy sugalt francia lap írja: hogy Savoya nem fog szétdaraboltni. Schweiz tiltakozni fog (mint tegnap közöltük, már tiltakozott is), de mi kezdtük tartva a történet könyvét — azt fogjuk neki felelni, hogy 1814-ben miért nem tön kifogást, midőn semlegességet megsérték. Chablais- és Fancigny-ből azonban küldöttség érkezett Párisba, ezen vidékek bekebelezését szorgalmazni.

Mint a mai számunkban közölt angol parlamenti tárgyalásból kiderül, Palmerston lord meg mindig azt hiszi, hogy Savoya annexiója el is maradhat, holott a párisi tudósítások e tekintetben igen határozottan szólnak. Arese gróf megint Párisba érkezett volna, magával vivén azon okmányt, melyben Piemont Savoyát és Nizát egyszerűen átengedi Franciaországnak.

A francia császár az utóbbi udvari hangverseny alkalmával sajnálatát fejezte volna ki Cowley lord előtt azon nehézségek fölött, melyeket Anglia Savoya végett tesz. A császár hátat fordított a lordnak, midőn ez felelni akart. Dr. Kern (schweizi követ) is kikapta ez alkalmul a magáét. „Önell sem vagyok meglegedve — így szólta volna hozzá a császár — Ön az egész világ-hoz fordul sérelmeivel: Poroszországhoz, Angliához! —

Sire! mi nem támadunk, csak védelmezzük magunkat — jegyzé meg a követ.

Azon birre, hogy Berlinben tiltakozni akarnának Savoya bekebelezése ellen, Latour d'Anvergne herecegnek a berlini francia követnek meghagyott, hogy Schlieinitz bárónak jelentsé ki, hogy a francia udvar nyersen fogja visszautasítani Poroszországnak ilyszeri tiltakozását, minthogy Napoleon Lajost ép oly kevéssé fogja az éjszaki hatalmak ellenszegülése visszariasztani attól, hogy Savoya és Nizza átengedését egyenesen a szárd királylyal intézze el, valamint ezen hatalmakat sem tartóztatta vissza a két nyugati hatalom óvása attól, hogy Krakkó bekebelezését egymás közt elintézzék.

Allítják, hogy Thouvenel Londonba is menesztett hasonló sürgönyt Persignyhez, melyben ez odautasítatik, hogy a császár nevében Russel lordnak tüntesse föl Kinglake (L. tegnapi számunk „Legujabb” rovatát.) indítványa elfogadásának komoly következményeit. Ezen indítvány elfogadása ellenséges demonstratióul fog tekinteni Franciaország ellen, melynek következtése a két hatalom közti szövetséget megláthatná. Ez megfejtí, miért kérte Russel lord Kinglake indítványának megvitását.

Ezek után képzeltetni, minő rossz benyomást tehetett Párisban Schweiznak érintett óvása Savoya bekebelezése ellen. Schweiz bizonyosan nem csupán saját magára támaszkodva lépett föl. Egyik vagy másik hatalom részéről biztos ígéretekkel kell hogy bírjon, különben nem mert volna Napoleon akaratának ellenszegülni.

A schweizi szövetség tanács a turini kabinetnél is tön óvatást, a dipl. összekötötés megszakításával fenyegetvén azt, ha Savoyát Franciaország az ő beleegyezésével csatolná magához. Megjegyzendő itt, hogy 13-bik régi szerződés mint az 1815-ki párisi szerződés 23-dik cikke is határozottan tiltja Szárdiniának Savoya semlegesített kantonjait Schweiz beegyezése nélkül átengedni vagy eladni.

Közép-Olaszországból minden percben várjuk a tudósítást, hogy Floreinet és Bolognát piemonti csapatok szállták meg, valamint hogy Szárdidia Toscanát és Romagnát elfoglalta.

A „Constitutionnel”-nek írják Turinból, hogy a császár szándéka Romagnóban a szavazás után is föntartani a mostani állapotot és ezen római kérdést dipl. uton kívánja megoldatni (!!!)

Nizában márc. 13-ig még nem bocsátották ki proclamatió, mely a népet előkészítené az átengedésre. Montezemolo ottani kormányzó azonban tiltott minden további érületnyilvánítást s kormányának tulbuzgó híveit büntetéssel fenyegette.

Beszélik Turinban, hogy az annexio megtörténtével, a miniszterium lényeges változáson menend keresztül; a csatolt részek érkekei személyes képviseletet fogának találni abban.

Victor Emánuel királyról két ellenkező hír szármal Párisban. Az egyik szerint, nagy szorongást okoz neki az ellene készülő excommunicatio; a másik szerint ellenben azonnal elfoglalná a határvidékeket és Umbriát, melyt az excommunicatio végre fogna hajtatni rajta.

Az Olaszországra vonatkozó új kékkönyv jelen közleménye adatokat közöl Angliának Poroszországhoz és Ausztriához való viszonyairól az olasz kérdésben. Bloomfield lord Russel lordhoz: (Berlin jan. 14. 1860). Schlieiniz báróval ma tartott tanácskozmányban ő excija az utóbbi időben az angol hírlapokban megjelent különböző cikkekre célzott, valamint azon hivatalos forrásból merített híre, mely ő felsége kormánya és a francia császár közt az olasz ügyben követendő politika részleteire vonatkozó egyetértést illeti. Elmondám ő excljának, mi-

kép lehetlen ezen combinatio iránt fölvilágosítást adnom, egyébiránt pedig remélem, hogy ő excja azt bizonyosnak tartja, hogy a két ország közti egyetértés bármely más rendezetnél alkalmasabb arra, hogy a főförgő kérdés béke-uton oldassék meg. Schleinitz báró viszonzá, mikép ő szintén reméli, hogy a háboru nem fog megújulni, de egyszermint hozzátévé, hogy Poroszország örömmel látja a háboru esélyeit kevesebbül, de azt nem várhatni tőle, hogy Olaszország újjászervezését bekötött szemmel nézze s mint bevégzett tényt ismerje el, melyet Anglia és Franciaország közösen eszközöltek anélkül, hogy Poroszországot az e fölötti tanácskozásokra meghívták volna. Ő excja folytatá, hogy habár Poroszország nem is hajlandó oly messzére vinni a dolgot, mint az ő fősége kormányának tulajdonított politika, de azért nem kevésbé ragaszkodik a be-nem-avatkozási nyilatkozathoz is. Ő fősége kormánya — tevő hozzá ő excja — tán megfontolhatná azon kérdést, ha vajjon Németországnak minden bizalmas közleményektől kizárása alkalmas eljárás-e arra nézve, hogy az olasz felsziget rendezési ügyeinek tárgyalása előnyös végeredményt mutasson föl. Ő excja a be-nem-avatkozás elvét látszólag mint oly pontot bocsátá előre, mely fölött a két kormány egyetérthet, s mely képes lenne szívélyesebb egyetértést idézni elő az angol és porosz kabinetek közt az olasz kérdés iránt.

Russel lord Bloomfield lordhoz: (Foreign-Office jan. 18. 1860.) „Ami uraságódnak f. hó 14-én kelt sürgönyét illeti, vonatkozva Önnek Schleinitz báróval tartott tanácskozására azon politika fölött, mely követendő lenne, hogy az olasz kérdés megoldassék, — erre nézve tudtára kell adnom Önnek, hogy Schleinitz báró téved, ha azt hiszi, mintha szándékozánk Németországot az olasz ügyek végleges rendezésébeni részvételől elzárni. Excjád észrevételeire pedig, melyek Anglia és Poroszország egyetértésére vonatkoznak, nem avatkozni az olaszok belügyeibe, meg kell jegyezmem, hogy a kísérlet, melyet ő fősége kormánya november utolsó napján tón, hogy t. i. Porosz- és Oroszország közt ezen ügyben egyetértést eszközöljön, s melyet ő fősége kormánya oly kedvező előjelek közt kezdett meg, nem igen keesegtető arra nézve, hogy magunkat megint egy lebangoló válasznak kitégyük. — Ő fősége kormánya Olaszország ügyei fölötti nézeteit sohasem fitkolta, egyáltalában nem kívánt szabályokat állítani föl, vagy utasításokat adni, mert azt véli, hogy az olaszok képesek önmaguk igazgatni saját belügyeiket.

Bloomfield lord Russel lordhoz: (Berlin, jan. 21.) „Azon hitben, hogy jó lesz Schleinitz bárót önnek f. hó 18-kán kelt sürgönyével megismertetni, mint amely válasz volt azon észrevételekre, melyeket ő excja nekem a mult héten tett azon politika iránt, mely az olasz ügy rendezése végett követendő, fölolvásam azt előtte. — Ő excja nem volt meglepődve Önnek fölfigásával az olasz ügyekbe való beavatkozás iránt, mindazáltal nem látszott őt meglepni, hogy ő fősége kormánya az alkudozások jelen állása mellett nem hajlandó nyilatkozatait elfogadni. Azt mondá, hogy a benemavatkozás elvének alkalmazását különféleképen értelmezhetni. Az általános szabály mindig szenved kivételt; ha például egy ház ég, nem lehet-e valakit fölszólítani, hogy segítsen a tűzet eloltani? De — megjegyzi ő excja — az olasz kérdésben Poroszország valószerűleg nem avatkozik be s kérdező, hát más hatalmak is ezt teszik-e? Ezek után ismét egy most ideérkezett francia köriratra fordított párbeszédünket, melyben a congressus eszméjét megint fölelevenítettük. Schleinitz báró nem látja át, mi jó eredménye lenne most a congressusnak, attól tart ő, hogy némely hatalmak nézetei igen eltérők találnának lenni fontos kérdésekben.

J. Russel lord Bloomfield lordhoz: (külfelgyi hivatal, jan. 25. 1860.) „Mylord! Schleinitz bárónak az olasz ügyre nézve tett nyilatkozataira ki kell jelenenem, hogy mi egyáltalában nem szándékozunk Poroszországgal alkudozni. Itt közlöm Önnek a Cowley és Loftus lordokhoz intézett sürgönyeim; magukban foglalják ezek azon javaslatokat, melyeket brit ő fősége kormánya az olasz ügy rendezésére Franciaországnak és Ausztriának tón. Olvassa föl Ön ezeket Schleinitz bárónak; minthogy azonban ezuttal semmi kívánni valónk nincs Poroszország irányában, ne adja Ön át azoknak másolatát ő excjának. Ő főségének kormánya mi jót sem lát a congressusban, hacsak az ő hatalom egyet nem ért. Ezen esetben hasznos lehetne a congressus az 1815-iki szerződésnek teendő módosítások ratificálásá végett.

Jan. 31-én jelenti Bloomfield Russelnek, hogy az angol sürgönyököt (Cowleyhoz és Loftushoz) az olasz ügyek rendezésére tett javaslatokról Schleinitz bárónak fölolvásá; ő excja kérte, hogy mielőtt azokra nyilatkozhatnék, előbb a kormányzó-hercegek értekezessék. Ő excja kijelenté, — mondja Bloomfield — hogy Poroszország egész figyelemmel kísérendi a dolgok mostani fejlődését a hercegségekben és éjszaki Olaszországban, de hogy elvileg ellenzi azt, hogy egy fejedelem válaszába vagy letétele végett a népesség szavazatára lehessen hivatkozni, és szintoly kevésbé ismerheti el azon elvet, hogy katonai beavatkozás semmiesetre meg ne engedessék.

Bloomfield Russel lordhoz (Berlin, febr. 4. 1860.) Mylord! Ma reggel szóltam Schleinitz báróval; beszédünk tárgya a brit javaslat volt. Sokkal hajlandóbbnak találtam ő excját, mint a multkor, a kérdésnek a tények gyakorlati szempontjából leendő megvizsgálására. Schleinitz báró kijelenté nekem, hogy a francia ügyvivő Belcastel báró fölolvásá tegnap neki a kormánya részéről Monstier marquishez intézett közléseket az olasz kérdésben; ezekben Thouvenel azt látszik kimondani, hogy Franciaország nem csak megígérte erkölcsi közreműködését a közép-olaszországi fejedelmek visszahelyezésére, hanem hogy ezen ígértét be is váltotta; de hogy az illető fejedelmek semmit sem tettek föllépett alátvalóik kibékítésére, s hogy a jelen olasz hangulat mellett a meghekott dynastiák visszahelyezése erő alkalmazása nélkül — mit Napoleon császár visszavet — a lehetlenségek sorába tartozik. Meg kell fontolni ez okból, hogy a népekre való hivatkozás az olasz hercegségek jövőndő alakításának nem egyedüli practicus módja. Schleinitz báró kérte Belcastel bárót, közölje vele ezen sürgönyököt, hogy előtérjészhessen azokat a kormányzó-hercegek. Ő excjára kellemes benyomást látszott tenni ezen sürgönyök hangja; azon nézetben volt, hogy Ausztria aggodalmait tekintetbe kell venni; egyébiránt meg nem értesült azon eljárásról, melyet a bécsi kormány ezen nyilatkozatokkal szemben követni fog. Schleinitz báró azonban, mint látszik, melyet a bécsi kormány Ausztria nem kísértendi meg van győződve arról, hogy Olaszországban erőszakkal meggátolni, ha a hercegségek bekebelezése ellen óvat tesz is. De azt is kijelenté ő excja, hogy Velence és azon mozgalom, mely ott bekebelezni fog ha a hercegségek népeizh jövéjüket illetőleg felszólítást intéznek, igen higgadtan megfontolandó kérdés. Ha Szardínia támogatná ezen mozgalmat, az európai béke ezáltal veszélyeztetve lenne s véres küzdelmet idézhetne elő, amelyben Franciaország megint összehittközésbe jőne Ausztriával. Azt felelém ezekre, hogy lórságod nagyon lelkére kötötte a piemonti kormánynak, hogy az új gyűlések egybejövetele előtt ne tegyen semmi lépést a bekebelezésre nézve s igyekezzék elhárítani minden olyan kísérletet, mely a velencei fert-

leten m  
merve m  
vém; hog  
az olasz  
nitani, h  
Poroszor  
gadni sz  
országba  
latkozott  
tudta me  
tározand  
tomra az  
a jövő  
hogy Po  
ritni Ve  
korona  
mulaszt  
niz bár  
hercegsé  
sukról;  
hogy a h  
történet  
ő fősége  
sának K  
köznek t  
nendő m  
cegségek  
gett inté  
Poroszor  
politikát  
maszkol

Bl  
benyoma  
val reám  
mány né  
elvére n  
megkise  
ellenszeg  
Kö  
triához  
közlebl

főparanc  
Bonapar  
tiltakozil

tegnap a  
patok Te

minden h  
kesegyh  
tott a te  
és Gudín  
sére kine

nok nem

vetkezö;  
386,445  
az anne  
14,925-e  
tetett.

vazott e  
53,782;

llgyi hivatal  
nak az olasz  
entem, hogy  
országgal al  
tus lordokhoz  
ek ezek azon  
ánya az olasz  
ztriának tón.  
k; minthogy  
ncs Poroszor  
másolatát ö  
nem lát a com  
m ért. Ezen  
815-iki szer  
végett.  
ek, hogy az  
oz) az olasz  
nitz bárónak  
a nyilatkoz  
zhessék. „O  
gy Poroszor  
gok mostani  
Olaszország  
jédelem vá  
vazatára le  
beti el azon  
tre meg ne

r. 4. 1860.)  
val; beszé  
landóbbnak  
ek a tények  
ára Schlei  
gyvivő Bel  
ya részéről  
asz kérdés  
adni, hogy  
közreműkö  
elyezésére,  
ok az illető  
alójok kibé  
t a megbu  
ása nélkül  
lehetlenség  
ez okból,  
eregségek  
ny módja  
vele ezen  
ormányzó  
szott tenni  
gy Ausz  
iránt még  
kormány  
Schleinitz  
arról, hogy  
folyamat  
eres közg  
hercegsé  
kijelenté  
ly ott be  
jövőjüket  
megfonto  
szagalmat,  
eres közg  
megint a  
ezekre,  
onti kor  
előtt ne  
vekezzék  
cei terit

leten — amelyen a törvényes uralkodó tekintélye elismerve maradt — a rendet fel akarná bontani. Hozzátevém, hogy 5 főségségének kormánya oda törekszik, hogy az olasz kérdés vérontás nélkül oldassék meg, s nyilvánítani, hogy 6 főségség kormánya jogositva hiszi magát Poroszországtól megvárni azt, hogy nem fogja megtagadni szentesítését a dolgok új rendétől, amely Olaszországban kifejlődhetik. Schleinitz báró elismerőleg nyilatkozott 6 főségségének kormánya törekvései felől; de nem tudta megmondani, hogy a herceg-kormányzó mire határozandja el magát az új rendezési tervet illetőleg. Tudtomra adá, hogy Poroszország ezutáni magatartása a a jövő eseményeitől függ, s nem hagyja sejtetnem, hogy Poroszország, ha Ausztriát nem fogják háborítani Velence birtokában, megtagadja-e egykor a szárd korona területe nagyobbodásának elismerését. Nem mulasztatom el egyáltalán megjegyezni, hogy Schleinitz báró még mindig vonakodik elismerni, hogy a hercegségek népei törvényesül intézkedhetnek sorukról; a dolgok jelen állását azonban tekintve, kétféle, hogy a hercegek visszahelyezése fegyvererő nélkül megtörténhetik. O exca véleménye az lehet, hogy a brit 6 főségség által javalt rendezési terv a dolgok jelen állásának Közép-Olaszországban megfelel s alkalmas eszköznek tekinthető a kérdéseknek gyakorlati módon történő megoldására, de nem tagadja, hogy az olasz hercegségekhez jövőbeli uralkodókat megválasztása végett intézett főlészóllítást rosszalja s hozzátehetem, hogy Poroszország még határozottabban rosszalna minden oly politikát a jövőben, mely az általános szavazatjogra támaszkodik.

Bloomfield Russel lordhoz (Berlin, febr. 11.) Azon benyomás, melyet rövid tanácskozásom Schleinitz báróval reám tón, oda megy ki, hogy habár a porosz kormány nézete a brit kormányétól folyvást eltér a rendezés elvére nézve, nem valószínű, hogy Poroszország ez okból megkísérelné föltartóztatni az események folyamát, vagy ellenszélre nézve Anglia és Fransiország politikájának.

Következnek ezután az adatok Angliának Ausztriához való viszonyairól az olasz kérdésben, miről legközelebb.

### Legujabb.

— Turin, márc. 16. Lamarmora nem fogadta el a főparancsnokságot a közép-olaszországi hadsereg fölött. Bonaparte Lucéan hg ismét elutazott. Cambuzano gróf tiltakozik az „Armonia“-ban Nizza szavazása ellen.

— Genua, márc. 16. Persano ellen-admirál átvétegnap a hajócsapat vezényletét. Az itt partra szálló csapatok Toscanába vannak szánva.

— Milano, márc. 16. Az annexio megünneplésére minden harang meghuzatott ma. Minthogy azonban a székesegyház harangjai nem kongtak, a csöcselék-nép berontott a templomba és maga harangozott. Talleyrand báró és Guérin lovag (ez utóbbi a lombard pénzügyek rendezésére kinevezett első biztos) megérkeztek.

— Bologna, márc. 15. Wildenbruch (porosz) tábornok nem fogadta el a meghívást egy katonai díszbejére.

— Turin, márc. 16. A szavazás végeredménye a következő: Toscanában, a népség száma 1,806,940; szavazott 386,445 (három negyed része a beirt választóknak); az annexio mellett 366,571; külön királyságra pedig 14,925-en szavaztak; 4,949 szavazati jegy megsemmisített.

— Parmában följegyzett választó volt 72,462; szavazott ezek közül 43,947; és pedig az annexio mellett 53,782; külön királyságra pedig 165.

— Turin, márc. 19. Victor Emanuel király

tegnap kihallgatáson fogadta Farimit, mely alkalommal ez utóbbi kézbesíté neki a szavazások eredményéről készített okmányokat. A király hajlandónak nyilatkozott Modena, Parma és Romagna hódolatát elfogadni és büszkeséggel fogja saját népeinek nevezni ezen országok lakosait. — A hivatalos hírlap egy rendeletben hirdeti Emilia tartományainak bekebelezését és a választó testületeknek egybehívását márc. 25-kére. — A király azt mondá, hogy midőn 3 Romagnát is, mely magát a pápától ugyis önmaga (?) elszakasztá, elfogadja, semmiesetre sem hiszi megsérteni azon élénk önodadást, melylyel az egyház feje iránt viseltetik. Ő kész a pápa föhatalmának gyakorlatára szükséges függetlenséget védelmezni, a pápa udvarának fényéhez adózni és hódolni a szent szék souverainitásának.

— Páris, márc. 15. (Msgr. Dupanloup, orleansi püspök sajtóperé.) Ma került végtárgyalásra msgr. Dupanloup, orleansi püspöknek pere a párisi fölebbezési törvényszék előtt (a jelen jogesetre ez az alsó bíróság). Ezen pörben a vádlók: a „Siécle“ és Dupanloup előjének msgr. Rousseaunak egyik rokona. A vád, rágalmozás sajtó útján. Ilyen természetű pereknél, melyekben vádló és vádlott a társadalomban előkelő állást foglalnak el, és melyekben az államügyeszek és védők Franciaország első rendű szónokai, ilyen természetű pereknél, ismételjük, a törvénypalota kapuit és ajtait már reggeltől 8 órákor csaknem ostromolni szokják. Tíz óra tájban megjelent egy csapat rendőr-szolgá; a tárgyalási terem zsufolva volt. Ebben azonban 150—160 embernél nem fér több be. A bemeneti jegyekkel el nem látott közönség számára kijelölt tér oly szűk volt, hogy csak kevesen lehettek tanúi ezek közül a végtárgyalásnak. Az ajtók megnyitására igen kiváló egyéniségek vártak, a többi közt, Montalembert gróf; Oudinot tkb, Broglie és fia stb. — A terem egy perc alatt megtelt, míg kívülről a tömeg ide s tova hullámozott, csak hogy a vádlottat, Dupanloup püspököt láthassa. A püspökön papi díszruha és méltóságának jelvényei voltak; két vicarius kíserte. — Az ülésteremben ott volt Napoleon hg egy segédjével, Magnan tábornagy, az ex-igazságügyi miniszter, Royer a senatus alelnöke, Dupin az idősb, a semmitő-törvényszék fő-államügyésze, Mirés urak stb., s még számos törvénykezési- és közigazgatási főhivatalnokok. Ily nevezetes ügyben először lehetett látni csak egy delnőt a teremben s e volt Bertin özevgye, az egyik vádlótárs. A törvényszék elnöke C. Devienne volt; az államügyészséget Chaix d'Estange fő-államügyész képviselte, segédei voltak: Gaujal első fögyűész, és Savy valamint Moignon államügyészi helyettesek. A „Siécle“ vadját Lesage és Senard ügyvédek védtek. A márc. perügynben a következők léptek föl: özv. Bertin, szül. Rousseau, 83-éves; P. Bertin, champagne-i járadékeívő (rentier); J. Rousseau, P. Bonnard, a chartresi polgármester segédjé, és végre Desfossés gróf párisi magánzó: e két utóbbi mint nejeiknek képviselője. Jegyvédők David és Plaque ügyészek. A vádlott Dupanloup püspök védői: Deroulde, Berryer és Dufaure.

A szokások előzmények után Senard emelt szót a „Siécle“ nevében. Csaknem négy óráig beszélt. Hogy az Odilon Barrot (a dynastiai ellenzék ismeretes főnöke Filöp Lajos alatt) által alapított „Siécle“ becátlétségét bebizonyítsa, elmondá ennek egész történetét. Megemlékezett néhai barátjáról, Cavaignacról is, kinek a „Siécle“ a februári forradalom után lón közlönye. Odilon Barrot, ki, mint tudva van, febr. 24-kén három óráig minisztere volt Filöp Lajosnak,

viasszavonta magát azon időben e hirlaptól, minthogy ez oly ügyet védelmezett, mely neki miniszteri tárcájába került. Mután Senard igen hosszadalmasan előadta az általa védett hirlap történetét, áttért a „Siécle“ vádjára. E lap több cikkéből bebizonyítani ügyekvék, hogy a lap sobasem bánta msgr. Dupanloup-t sőt mindig jóakarattal nyilatkozott felele, és a püspök mégis a „Siécle“ embereit becstelenségekre nevezte. Dupanloup nem nevezte ugyan meg iratában magát a „Siéclé-t, de azért mégis mindenki érté a célzást, mely szándékában vala.

Senard után Berryer lépett föl az orleans-i püspök védelmére. Bebizonyította, hogy a „Siécle“ mindig kihívó politikát követett a papasággal szemben és e lap több francia püspököt „Baril“-nak (kis hordó-nak) címezett. Egyébiránt — jegyzé meg Berryer — azon sértés, melyet msgr. Dupanloup a „Siécle“ ellen tett, nem elég komoly ahhoz, hogy ezért valakit elítélni lehetne.

Berryer ezután áttért az egyház helyzetére, sokáig beszélvén ennek szabadsága, valamint általában a szabadság mellett. Megható szónoklata általános tetszést vívott ki; a közönség gyakran örömrivalgásokban tört ki. Devienne elnök nyugodtan végig hallgatta Berryert; és midőn ez befejezte védbeszédét, e következő nevezetes szavakat intézte hozzá: „Berryer ur, a törvényszék türelemmel végig hallgatta ön beszédét és reméli, hogy a hallgatóság sem feledkezik meg magáról.“ Berryer e nyilatkozatra szokott méltóságos magartásával fiálalt és mondá: „Mi által szegtem meg kötelességemet?“ — Ön — vizioná Devienne — hosszadalmasan beszélt a szabadságról, minek a főmforgó esethez semmi köze. Franciaországban egyébiránt mindenki szereti a szabadságot, de senki sem szereti azt jobban, mint maga a császár.“ — Berryer erre semmit sem felelt. Holnap msgr. Rousseau unokahúgának ügye fog szőnyegre kerülni. Még nem tudni, ha vajjon *Chaire d'Estange* azonnal felelend, vagy mindkét ügyet összekapcsolni fogja-e.

**Távirati tudósítás. Páris, márc. 19. A „Siécle“ vádja Dupanloup püspök ellen elvetetett. Rous-**

seau hajdani püspök rokonainak vádja szintén elvetetett, a törvények a halottak fölötti kedvözletlen nyilatkozatok miatti üldözést meg nem engedvén. A vadlók a perköltségek megterítésére ítéltettek el.

— A „Patrie“ jelenti, hogy Toscana valószínűleg külön igazgatást fog nyerni Carignan herceg alatt.

## TÁROGATÓ.

— Az Akademia palotájára Pápa-Teszérről egyvalaki ily jelige alatt: „*Nisi Dominus aedificaverit domum in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.* (126 zs. 1. v.) — egy darab aranyat küldött be hozzánk.

— A *budapesti orvosegylet* t. hó 17-én tartott r. gyűlésében orv. tr. *Lenhossék* egyetemi tanár egy ritkább bonctani készítményt mutatott be, melyen rendkívüli ideg-és rendellenes ütér-lefolyást fedezett föl. — Orv. tr. és tanár *Czermak* az orr-garat-üreg vizsgálati kísérletei egy egyen és saját magán mutatta be.

— A Magyar Földhitelbank 6 cs. s apost. kir. Főlsége által legkegyelmesebben engedélyeztetett. — Többet holnap.

— *Kezves adományok* Pápa-Teszérről egy valaki IX Piusnak a Piusok méltó utódjának ily jelige alatt: „*Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem.*“ (90. zs. 13. v.) — két db aranyat küldött be hozzánk.

**Nemzeti színház. Ma adatik: „Éjszaka csillag“ Opera 3 felvonásban.**

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő: Főmunkatárs: **Loakay Antal. Garay Alajos.**

## Ipar, gazdaság, pénzügy, kereskedelem és közlekedés.

*Börzsetávirat Bécsből, márc. 19.* 5% Metalliques 855. — Hitelrészvények 189. 30. Augsburg 114. 25. — London 133. — Arany agio 6. 29%<sup>10</sup>.

### Árkelet a bécsi börzén márc. 17.

5% ausztr. érték. . . . .	63.50	Gr. Waldstein „ 20 fcs . . . . .	27.50
5% nemzeti kölcsön . . . . .	77.50	Lloyd . . . . .	205. —
5% metalliques . . . . .	69. —	Pestü lánchíd . . . . .	358. —
4 1/2% „ . . . . .	60.25	Éjszakai vasut . . . . .	194.20
5% magy. földt. köt. . . . .	72. —	Államvasut . . . . .	364. —
Erdélyi „ . . . . .	68.75	Nyug. vasut . . . . .	472.50
1834-ki állampapírok . . . . .	—	Déli „ . . . . .	153. —
1839-ki „ . . . . .	122.50	Tiszai „ . . . . .	105. —
1854-ki „ 4% es. . . . .	103.50	Pardubitzi „ . . . . .	132. —
Comhoi „ . . . . .	15.75	Amsterdam 100 holl. f. . . . .	113.50
Hitelorszjegy . . . . .	102.40	Augsburg 100 d. n. f. . . . .	113.70
4% Dunagizh. sorj. . . . .	103. —	Frankfurt 100 d. n. f. . . . .	114. —
Hg Esterházy „ 40 fcs . . . . .	81. —	Hamburg 100 m. b. f. . . . .	100.75
Hg Salm „ 40 fcs . . . . .	38.50	London 10 ft. st. . . . .	132.90
Hg Pálffy „ 40 fcs . . . . .	36.50	Páris 100 frank. . . . .	53. —
Hg Clary „ 40 fcs . . . . .	36.75	Bukarest oláh piasz . . . . .	—
Gr. St. Genois „ 40 fcs . . . . .	37. —	Cs. koronás . . . . .	18.22
Budai „ 40 fcs . . . . .	37.50	Cs. arany . . . . .	6.28
Hg Windischg. „ 20 fcs . . . . .	22.75	Ezüst 100 frét . . . . .	132.25

### VASUTMENETEK

#### INDULÁS.

**Pestől Váradra, Debrecenbe:** 5 órak. regg.  
**Szolnokról Aradra:** 3 ó. 57 p. d. u.  
 „ „ **N.-Váradra** 10 ó 3 p. regg.  
**Püspök-Ladányról N.-Várad:** 12 ó. 53 p. d. u.  
**Szolnokról Deb. Miskolc:** 10 ó. 3 p. regg.  
**Pestől Arad. Temesvár:** 4 ó. 15 p. d. u. 6 ó. r.  
**Szegedről Temesvárra:** 11 ó. 34 p. éj. 2 ó. d. u.  
**Püsp.-Ladányról Szoln.-Arad:** 1 ó. 14 p. d. u.  
**Miskolcra Pestre:** 5 ó. 52 p. r.  
**Debrecenből Pestre:** 11 ó. 35 p. reg.  
**N. Váradról Püsp.-Ladányra:** 9 ó. 30 d. e.  
**Aradról Pestre:** 9 ó. 51 p. e.  
**Temesvárról Szegedre:** 7 ó. 54 p. 5 ó. 10 p. r.  
**Szegedről Pestre:** 1 ó. éj. 12 ó. dél.  
**Pestől Bécsbe:** 9 ó. r. 9 ó. 25 p. est.  
**Uj-Szönyről Bécsbe:** 2 ó. r. 6 p. délután.  
**Bécsből Pestre:** 6 ó. 30 p. r. 7 ó. r. est.  
 „ „ **Győr-Uj-Szönyre:** 8 ó. r. 4 ó. 40 p. d. u.

## Hirdetés.

### Végladás.

Van szerencsém az Szász p. papáknak és a t. c. emességnak tisztellettelen jelen-

teni, hogy rögtöni lakváltoztatás miatt, **templomi ruhákból** álló nagy raktárat, u. n. casulákat, pluviálékat, baldachinokat, templomi és cseh-zászlókat stb. stb. legzártított áron ajánlom fel, megjegyezvén egyszersómint, hogy mélyen tisztelt verőimnek a vételéről,

100 fig 10% -ot, 100 fton felül pedig 15% -ot leengedek.  
**Nadler Lipót,**  
 papi öltöny (reverenda) és templomi ruhák készítője.  
 Dorottya-utca 3. sz. a régi harmincadpótlás 1-68 emeletében. 6. (5-6)